

Meerjaren beheerplan water, visstand en voorzieningen, 2017-2024

HSV De Rietvoorn Veenendaal

Van: Roland van Aalderen

Datum: 20-2-2017

Aanleiding

Hengelsportvereniging de Rietvoorn huurt sinds tientallen jaren de visrechten van de gemeente Veenendaal. Als visrechthebbende beheert de vereniging deze wateren (in totaal 172 watergangen, met een totaal oppervlak van 52 hectare) naar beste inzicht. De vereniging voelt zich verantwoordelijk voor de visstand en zet zich in voor gezond water waar het voor vis en visser goed toeven is.

Sinds een paar jaar loopt de vereniging tegen een aantal problemen aan bij het visstandbeheer. In deze notitie zijn een aantal maatregelen uitgewerkt om onderstaande problemen op te lossen:

1. Overmatige groei van waterplanten, met bedekkingspercentages van meer dan 50%, dit belemmert het sportvissen.
2. Afname visbestanden veroorzaakt door een combinatie van factoren: aalscholverpredatie, afname nutriënten en intensief maaibeheer.
3. Riet en ruigte ontwikkeling langs diverse oevers. Sportvissers kunnen daardoor niet meer bij het water komen.

Hoewel deze problemen op diverse wateren in Veenendaal spelen, wil de vereniging zich focussen op de voor de sportvisserij **tien** meest belangrijke wateren, de **'topviswateren'**. Het zijn de 'sportvelden' voor de vereniging. Hier wil de vereniging het beheer van de wateren zoveel mogelijk afstemmen op de sportvisserijfunctie, uiteraard in goed overleg met de gemeente en het waterschap. Waarbij HSV de Rietvoorn de gemeente en het waterschap vraagt de gebruiksfunctie 'sportvissen' als (één van) de belangrijkste functie(s) aan te merken, waarbij de ecologische doelen zijn aangepast op de functie sportvissen. Naast de topviswateren zijn er nog **24 'recreatiewateren'** aangewezen, waar de visstand met natuurlijke maatregelen wordt gestimuleerd en waar de bevisbaarheid wordt gewaarborgd. Deze notitie gaat over het beheer van deze 'top viswateren' en 'recreatiewateren'. Deze wateren zijn in de bijlage op kaart weergegeven.

In deze notitie zijn vijf maatregelen uitgewerkt die de eerder genoemde problemen moeten oplossen. In de bijgevoegde planning en begroting is aangegeven welke maatregelen waar worden genomen.

Sinds 2015 vindt er twee maal per jaar overleg plaats met de wethouder sportzaken, waarbij ook het waterschap en de gemeente ambtelijk vertegenwoordigd zijn. Deze notitie wordt in dit overleg besproken.

Proces

Om te komen tot een meerjarenplan zijn een aantal stappen noodzakelijk:

1. Keuze beheeropties
2. Toekennen beheeropties aan wateren
3. Vaststellen budget
4. Prioriteren en plannen beheeropties
5. Toelichten nieuw beheerplan tijdens ALV
6. Afstemming met en waar nodig toestemming krijgen van waterschap en gemeente
7. Uitvoering
8. Evaluatie en terugkoppeling naar ALV

Bovenstaande stappen zijn nodig omdat niet alles overal kan. We huren heel veel water en hebben beperkte middelen (geld en vrijwilligers). Niet alle sportvistypen kunnen op één water worden bediend. Het begint dus met keuzes maken: wat willen we en waar willen we dat?

Beheertypen:

Beheertype	Beheermaatregelen	Visuitzet	Voorzieningen	Activiteiten
Jeugdwater A	Goed toegankelijk en bevisbaar water, minimaal 15 visstekken. Natuurlijke visstand met blankvoorn, ruisvoorn, zeelt, brasem, kolblei en middelgrote karper			
	Maaien stekken	Geen	Vissenbos	Wedstrijd, cursus
Jeugdwater B	Water met een groot bestand kleine karpertjes, waardoor je makkelijk vis kunt vangen en nog sterke vis ook. Goed toegankelijk en bevisbaar, minimaal 30 visstekken			
	Maaien stekken	Hoge bestand kleine karper (>400 kg/ha)		Wedstrijd, cursus, afvissing
Seniorenwater	Zeer goed toegankelijk en bevisbaar viswater. Natuurlijke visstand, die afhankelijk van de vangsten eens per 5 jaar wordt aangevuld.			
	Maaien stekken	Eens per 5 jaar diverse soorten (blankvoorn, karper, zeelt)	Vissenbos, steiger	Begeleid vissen mbv 'seniorenploeg'
Wedstrijdwater A	Goed bevisbaar viswater met uniforme visstekken (minimaal 20). Natuurlijke visstand, die afhankelijk van de vangsten eens per 5 jaar wordt aangevuld.			
	Maaien stekken	Eens per 5 jaar diverse soorten (blankvoorn, karper, zeelt)	Vissenbos, gemarkeerde stekken	Wedstrijd
Wedstrijdwater B	Goed bevisbaar viswater met uniforme visstekken (minimaal 20). Groot bestand kleine karpertjes, waardoor je veel vis kunt vangen. Bij aanvang wordt tevens blankvoorn uitgezet.			
	Maaien stekken	Hoog bestand kleine karper (>400 kg/ha) Blankvoorn (50 kg/ha)	Vissenbos, gemarkeerde stekken	Wedstrijd, afvissing
Karperwater A (grote vis)	Viswater met natuurlijke omgeving, stekken zijn wat lastiger te vinden, laag karperbestand met grote vissen. Interessant voor de gevorderde karpervisser die veel uren wil maken voor die ene grote vis.			
		Laag bestand grote karper (<100 kg/ha)		
Karperwater B (veel vis)	Viswater in stedelijke omgeving, goed bevisbaar, relatief hoog karperbestand met middelgrote vissen. Vooral interessant voor de beginnende karpervisser			
		Middelgroot bestand karper (100-400 kg/ha)		
Recreatiewater	Goed toegankelijk en bevisbaar water met natuurlijke visstand. Geen speciale voorzieningen			
	Maaien stekken	Geen	Vissenbos	

Beheermaatregelen

Stekken maaien:

Op wateren die daarvoor zijn aangewezen wordt een vast aantal stekken gemaaid. Bij het maaien wordt de oeverbegroeiing en de begroeiing in het water verwijderd. Afhankelijk van de hoeveelheid begroeiing gebeurt dit door vrijwilligers (bosmaaier) of door een ingehuurde aannemer (kraan met maibalk).

Om de ontwikkeling van riet tegen te gaan is vroeg in het seizoen maaien belangrijk. Het volgende maaischema wordt daarbij gehanteerd:

1. Laatste week april
2. Medio mei
3. Medio juni (evt aannemer)
4. Medio juli
5. Eind augustus (evt aannemer)

Aannemer wordt maximaal twee dagen per jaar ingezet. Maaisel wordt afgevoerd naar gemeentewerf (vrijwilligers) of steunpunt waterschap (aannemer).

- Polderweg oost: 10x
- Polderweg west: 5 x
- Van Essenlaan: 10 x
- Grote Pekken: 5x
- Castor: 5x
- De Meent: 10x
- Componistensingel: 5x
- Vondellaan: 5x
- Bastion: 10x

Aanleg steigers of stoepen

Door het aanleggen van vissteigers (hout/kunststof) of visstoepen (betonplaat/bestrating) kunnen permanente en herkenbare visstekken worden aangelegd. Daarbij is het een voordeel dat de mindervalide of oudere sportvissers een beter toegankelijke visstek tot zijn beschikking heeft. Prioriteit voor aanleg ligt bij type seniorenwater en wedstrijdwater.

Omdat het aanleggen relatief kostbaar is, zullen de steigers/stoepen gefaseerd worden aangelegd. Stoepen zijn het goedkoopst zowel in aanleg als onderhoud. Daar gaat de voorkeur naar uit.

Verder hebben mindervalide vissers vaak een aangepaste visplek nodig. De aanpassingen bestaan uit een vlak of flauw hellend toegangspad, parkeerplaats en een stootrand/lage leuning om te voorkomen dat men het water inrijd. Dit zijn kostbare voorzieningen. Het streven is om de komende 5 jaar jaarlijks één steiger aan te leggen. Prioriteit ligt bij seniorenwater en wedstrijdwater.

1. Grote Pekken: 5 stelconplaten
2. De Meent: 5 steigers
3. Van Essenlaan: 6 x stoepen
4. Polderweg west: 5x stoepen

Aanleg 'Vissenbossen'

Vissenbossen zijn een alternatief voor visuitzet. Ze zorgen voor schuilgelegenheid, waardoor er 's winters meer vis overleeft, daarnaast zorgt het voor extra voedsel voor de vis en daarmee voor een verbetering van de draagkracht (= meer vis). Doelstelling is aanleg in 3 vijvers per jaar. Uiteindelijk alle vijvers met een bredere kom die een hengelsportfunctie hebben. Uitvoering liefst in eigen beheer.

Voor de aanleg van de vissenbossen is een watervergunning nodig. Doorlooptijd is circa 8 weken.

Materiaal:

- Draad en palen: zelf aanschaffen
- Gereedschap (voorhamer, pomp met slang en buis, werkboot): huren of zelf aanschaffen
- Takken/snoeihout met diameter van 5 tot 20 cm: via gemeentewerf laten aanvoeren
- Periode van aanleg: in de wintermaanden wanneer snoeihout beschikbaar is. Tijdstip in overleg met de gemeente.

Locaties, incl prioriteit

1. Grote Pekken	7. Surfvijver
2. Stadspark	8. De Meent
3. Van Essenlaan	9. Vondellaan
4. Dragonderweg Oost	10. Componistensingel
5. Petenbos Oost	11. Bastion
6. Castor	

Visstandmonitoring

Om goed beheer te kunnen voeren, met name ten aanzien van visuitzet, is inzicht in de visstand belangrijk. Het aanwezige bestand bepaalt in welke mate er vis kan worden bijgezet. Uitvoering in de wintermaanden door Sportvisserij Nederland. Iedere vijf jaar herhalen indien noodzakelijk. Op hoog bezette karpervijvers zal sowieso eens per vijf jaar bemonsterd worden.

criterium:

- Onbekende wateren
- Wateren met klachten
- Hoog karperbestand

Locaties:

• Bastion	• Componistensingel
• De Meent	• Otterlaan
• Vondellaan	• Kofschip
• Surfvijver	

Visuitzet

Visuitzet beperken tot karper, zeelt en blankvoorn. Wanneer de proef met graskarper in Dragonder Oost gunstig verloopt zal eventueel ook in andere vijvers graskarper uitgezet kunnen worden. HSV De Rietvoorn hanteert het volgende uitzetbeleid:

- Karper wordt uitgezet als driejarige vis van circa 1,5 kg per stuk (K3), het betreft zowel spiegel- en schubkarper. Dit type wordt uitgezet in karperwater A (laag bestand) en B (wat hoger bestand) tot een maximum eindbestand van 400 kg/ha. Uitzetfrequentie is eens per 5 jaar.
- Karper wordt uitgezet als tweejarige vis van circa 0,8 tot 1 kg per stuk (K2), voornamelijk spiegelkarper. Dit type wordt uitgezet in wedstrijdwater B en jeugdwater B in dichtheden van 400 – 800 kg/ha. Het beheer is gericht op het instandhouden van een groot bestand kleine karper (karpers van 35 tot 60 cm). Omdat de karpers na verloop van tijd toch groter dan 60 cm worden zal periodiek (eens per 5 jaar) een afvissing moeten plaatsvinden, waarbij alle grotere karpers worden weggevangen en overgezet in 'karperwater'. Het bestand wordt eens per 2 jaar aangevuld met 150 kg/ha K2 karper.
- Zeelt, blankvoorn en duurzaam gevangen brasem worden alleen uitgezet in het type seniorenvijver en wedstrijdvijver en alleen als dat noodzakelijk is vanwege afnemende vangsten. Voorwaarde is dat er vissenbossen zijn aangelegd. In de praktijk zal er bij aanvang van het beheer één uitzetting plaatsvinden van circa 50 kg/ha.

Locaties:

- Surfvijver
- Van Essenlaan
- Petenbos Oost
- Compagnie Oost
- Compagnie
- Kofschip
- Castor
- Ronde Erf
- Grote Pekken
- Stadspark
- De Meent
- Vondellaan
- Haverveld
- Veenderij
- Otterlaan
- Bastion
- Componistensingel

Onderhoud

Om de voorzieningen in goede staat van onderhoud te houden en om bereikbaarheid en bevisbaarheid in stand te houden is onderhoud nodig. Een onderhoudsploeg bestaande uit circa 10 personen zal dit werk uitvoeren. De onderhoudsploeg zal door de HSV van het nodig gereedschap, kleding en cursussen worden voorzien.

- Werkzaamheden onderhoudsploeg (10 personen):
 - Maairondes: 5 zaterdagen: april, mei, juni, juli, augustus
 - Onderhoudsronde: 2 zaterdagen: november/december (steigers, stekken, vissenbossen)
 - Aanleg vissenbossen: 2 zaterdagen december - maart
 - Evt calamiteitendienst?: dode vis verwijderen, zuurstofmeten
- Materiaal: onderwater bosmaaier, bosmaaier, zeis, werphark, aanhanger
- Kleding: werkjas, gehoorbescherming, veiligheidsschoenen, waadpak (2x)
- Cursus: werken met bosmaaier

Begeleid vissen

Om inwoners van verzorgingstehuizen een leuke vismiddag te kunnen aanbieden, moeten voorzieningen op orde zijn en moet begeleiding aanwezig zijn.

In overleg met verzorgingstehuis De Meent de behoefte, organisatie en benodigde voorzieningen inventariseren. Vervolgens kan een 'seniorenploeg' bestaande uit circa 10 vrijwilligers het begeleid vissen verder invullen.

- Werkzaamheden 'seniorenploeg':
 - Klaarzetten hengelmateriaal
 - Ophalen en wegbrengen bejaarden
 - Naar behoefte helpen bij beazen, ingooien, landen van vis, onthaken
- Materiaal: 15 vaste hengelsets, stoeltjes, hengelsteunen
- Kleding: herkenbare jas/ t-shirt